

Analiza financijskih izvještaja u pomorskom inženjerstvu

Mudnić Dujmina, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:779053>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U
POMORSKOM INŽENJERSTVU

Mentor:

Prof. dr. sc. Branka Ramljak

Student:

Ana Mudnić-Dujmina

Split, rujan 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. FINANCIJSKA ANALIZA: DEFINICIJA I SVRHA	3
2.1. Alati financije analize	4
3. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE	10
3.1. Financijski izvještaji.....	11
3.1.1. Bilanca	11
3.1.2. Račun dobiti i gubitka	14
3.1.3. Izvještaj o novčanom toku	17
3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala	19
3.1.5. Bilješke uz financije izvještaje.....	21
3.2. Pozitivne i negativne strane analize financijskih izvještaja.....	22
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA XYZ	27
5. ZAKLJUČAK.....	31
LITERATURA	32
SAŽETAK.....	34
SUMMARY.....	35

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Ana Mudnić-Dujmina,
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 4. 9. 2024. godine

Vlastoručni potpis : Ana Mudnić

1. UVOD

Analiza financijskih izvještaja predstavlja dubinski proces u računovodstvu i financijama, ključan za pružanje detaljnih uvida u financijsko zdravlje i performanse organizacije. Ova analiza nije samo jednostavno brojanje novca; ona predstavlja temeljni alat za procjenu ekonomske snage, stabilnosti i efikasnosti upravljanja resursima poduzeća.

Analiza financijskih izvještaja u osnovi uključuje ispitivanje različitih elemenata financijskih izvještaja kako bi se stekao uvid u financijsku situaciju, operativnu učinkovitost i dugoročne izgled poduzeća. To podrazumijeva detaljno poznavanje bilance stanja, koja prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala poduzeća u određenom trenutku, kao i računa dobiti i gubitka, koji odražava prihode, rashode i poslovni rezultat tijekom određenog razdoblja.

Analitičari koriste različite metode i alate kako bi razumjeli i interpretirali podatke iz financijskih izvještaja. To uključuje proračunavanje različitih financijskih pokazatelja kao što su omjeri likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti i efikasnosti, koji pružaju dublji uvid u operativnu učinkovitost i financijsku stabilnost poduzeća.

Komparativna analiza, uspoređivanje trenutnih rezultata s prethodnim razdobljima ili sa strateškim ciljevima, ključan je dio procesa. To pomaže u identifikaciji trendova, varijacija i nepravilnosti koje mogu ukazivati na potencijalne probleme ili prilike za poboljšanje.

Proces analize također uključuje i praćenje trendova kroz više razdoblja kako bi se identificirali dugoročni uzorci i promjene u financijskim performansama. Na temelju tih informacija, analitičari mogu formulirati prognoze i predvidjeti buduće financijske izgled poduzeća.

Analiza financijskih izvještaja nije samo alat za vanjske investitore i dioničare; ona je jednako važna za interno upravljanje poduzećem. Uprava koristi rezultate analize kako bi informirano donosila odluke o strategijama rasta, upravljanju resursima, investicijskim projektima i planiranju budućih financijskih aktivnosti.

U konačnici, analiza financijskih izvještaja pruža dublje razumijevanje financijskog položaja, performansi i potencijala poduzeća. To je ključni alat koji pomaže svim dionicima u donošenju informiranih odluka za unapređenje poslovanja i postizanje dugoročnog uspjeha.

Cilj ovoga rada je objasniti što su to financijski izvještaji te za što se ona koriste i koja je njihova svrha. U radu se koriste brojne metode poput metode analize, sinteze i deskripcije koje pomažu

pri pisanju empirijskog dijela rada. Znanstvena i stručna literature s područja ekonomije korištena je kao izvor podatak za ovaj rad.

Ovaj rad čini pet poglavlja, gdje se u uvodu objašnjava tema rada, cilj rada i metode korištene za pisanje ovoga rada. Drugo poglavlje se bavi definiranjem financijske analize i njezinom svrhom, dok se u trećem poglavlju piše o financijskom izvještavanju te financijskim izvješćima. U zaključku se sumiraju bitne činjenice iz cijeloga rada te se na samome kraju nalazi popis literature koja je korištena u ovome radu.

2. FINANCIJSKA ANALIZA: DEFINICIJA I SVRHA

Financijska analiza predstavlja ključni alat za procjenu financijskog zdravlja i performansi poduzeća. To je proces koji uključuje detaljno ispitivanje financijskih izvještaja i drugih relevantnih financijskih informacija kako bi se dobila jasna slika o financijskom stanju poduzeća, njegovoj profitabilnosti, likvidnosti, solventnosti i efikasnosti. Osnovni ciljevi financijske analize su razumijevanje trenutnog financijskog položaja poduzeća, identificiranje potencijalnih problema i rizika, te donošenje informiranih odluka za buduće poslovne strategije. Analiza financijskih izvještaja fokusira se na prikupljanje vrijednosnih ili novčanih podataka i informacija. Budući da se pritom analiziraju kvantitativni financijski podaci, ova se analiza naziva financijskom analizom.¹ Analiza financijskih izvještaja definira se kao proces korištenja različitih analitičkih alata i tehnika za pretvaranje podataka iz financijskih izvještaja u korisne informacije relevantne za upravljanje.²

Prvi korak u financijskoj analizi je prikupljanje potrebnih financijskih informacija. Ovo obično uključuje bilancu stanja, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, te izvještaj o promjenama u kapitalu. Ovi izvještaji nude osnovne podatke o imovini, obvezama, prihodima, rashodima i novčanim tokovima poduzeća.

Svrha financijske analize je višestruka. Za unutarnje korisnike, kao što su menadžment i vlasnici, financijska analiza pruža temelj za strateško planiranje, kontrolu i donošenje operativnih odluka. Menadžment koristi rezultate analize za optimizaciju poslovnih procesa, alokaciju resursa, te za određivanje financijskih i poslovnih strategija. Za vanjske korisnike, kao što su investitori, kreditori, dobavljači i regulatori, financijska analiza nudi važne informacije koje su potrebne za ocjenu financijskog zdravlja poduzeća i donošenje odluka o investicijama, kreditiranju ili poslovnoj suradnji. Cilj analize financijskih izvještaja je evaluacija trendova, veličine, dinamike i rizika budućih novčanih tokova tvrtke.³

Uz to, financijska analiza je bitna za identifikaciju i upravljanje rizicima. Prepoznavanje potencijalnih financijskih poteškoća unaprijed omogućuje menadžmentu poduzeća da poduzme korektivne mjere i spriječi ozbiljnije probleme. Također, pomaže u procjeni utjecaja različitih ekonomskih scenarija na poslovanje poduzeća i razvoju strategija za upravljanje tim rizicima.

¹ Gulin, D., Tušek, B., Žager, L., Poslovno planiranje, kontrola i analiza, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2004.

² Vujević, K., Strahinja, R., 2009., Planiranje - analiza - revizija – kontroling, Veleučilište u Rijeci, Rijeka, 2009.

³ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, RRIF plus, Zagreb, str. 435.

U konačnici, financijska analiza doprinosi transparentnosti i povjerenju među dionicima poduzeća. Jasna i detaljna analiza financijskih izvještaja povećava povjerenje investitora i drugih zainteresiranih strana, što može rezultirati boljim uvjetima financiranja i poslovnim prilikama.

Analiziranje ekonomskih pojava i njihovih trendova omogućava primjena raznih analiza, pri čemu su najčešće korištene sljedeće:

- **Strukturalna analiza:** Ovdje se ispituje sastav pojedinih ekonomskih pojava, primjerice, imovina se dijeli na dugotrajnu i kratkotrajnu.
- **Komparativna analiza:** Uspoređuju se različiti aspekti poslovanja, poput postignutih rezultata u odnosu na planirane, ili se analiziraju rezultati tekućeg razdoblja u usporedbi s prethodnim.
- **ABC analiza:** Ekonomski fenomeni se razvrstavaju prema važnosti, primjerice, 50 vrsta materijala može činiti 70% ukupne vrijednosti zaliha, 300 vrsta 20%, a preostalih 250 vrsta 10%.
- **XYZ analiza:** Trgovačka roba se klasificira i analizira prema brzini obrtaja, dok se potraživanja analiziraju prema broju dana tijekom kojih su vezana.
- **Analiza točke pokrića:** Grafički prikazuje ukupne prihode kao funkciju prodanih količina i cijena, dok su troškovi podijeljeni na fiksne i varijabilne, prikazani kao funkcija prodanih količina. Točka pokrića je sjecište pravca varijabilnih troškova i pravca ukupnih prihoda, što označava da su troškovi pokriveni prihodima i financijski rezultat je nula.
- **Dijagnostička analiza:** Provodi se tijekom unutarnjih reorganizacija, posebno kada stvarna organizacija rada odstupa od formalne.

2.1. Alati financije analize

Jedan od važnih alata financijske analize su financijski pokazatelji. Oni uključuju omjere likvidnosti (kao što su tekući omjer i brzi omjer), omjere zaduženosti (poput omjera duga i kapitala), pokazatelje profitabilnosti (kao što su povrat na imovinu i povrat na kapital) i pokazatelje efikasnosti (kao što su obrtaj zaliha i obrtaj potraživanja). Ovi pokazatelji omogućuju kvantitativnu analizu i usporedbu financijskih performansi poduzeća kroz vrijeme ili u odnosu na druge slične subjekte.

Financijski pokazatelji su kvantitativni alati koji se koriste za procjenu i analizu financijskog zdravlja, performansi i učinkovitosti poduzeća. Oni se izračunavaju na temelju podataka iz financijskih izvještaja poput bilance stanja, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku i izvještaja o promjenama u kapitalu. Financijski pokazatelji omogućuju menadžmentu, investitorima, kreditorima i drugim zainteresiranim stranama da donose informirane odluke o poslovanju, ulaganjima i kreditiranju. Mogu se podijeliti u nekoliko ključnih kategorija, uključujući pokazatelje likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti, efikasnosti i tržišne pokazatelje.

Pokazatelji likvidnosti ocjenjuju sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Glavni pokazatelji likvidnosti su tekući omjer i brzi omjer. Tekući omjer se izračunava kao odnos između tekuće imovine i tekućih obveza, pokazujući koliko puta poduzeće može pokriti svoje kratkoročne obveze iz tekuće imovine. Brzi omjer, poznat i kao kiselinski test, sličan je tekućem omjeru, ali ne uključuje zalihe u tekućoj imovini, jer se one smatraju manje likvidnima. Brzi omjer pruža strožiju procjenu likvidnosti poduzeća.

Pokazatelji zaduženosti mjere koliko poduzeće koristi dug za financiranje svojih aktivnosti i koliko je podložan financijskoj poluzi. Ključni pokazatelji zaduženosti obuhvaćaju omjer duga prema kapitalu i omjer duga prema ukupnoj imovini. Omjer duga prema kapitalu računa se kao odnos između ukupnog duga i vlasničkog kapitala, što pokazuje koliko je poduzeće zaduženo u odnosu na vlastita sredstva. Omjer duga prema ukupnoj imovini izračunava se kao omjer ukupnog duga i ukupne imovine, pružajući uvid u udio imovine koji je financiran dugom.

Pokazatelji profitabilnosti ocjenjuju koliko uspješno poduzeće ostvaruje profit iz svojih poslovnih aktivnosti. Ključni pokazatelji profitabilnosti obuhvaćaju bruto maržu, operativnu maržu, neto maržu, povrat na imovinu (ROA) i povrat na kapital (ROE). Bruto marža se izračunava kao omjer bruto dobiti i ukupnih prihoda, a pokazuje koliko dobro poduzeće upravlja troškovima proizvodnje. Operativna marža se određuje kao omjer operativne dobiti i prihoda, pružajući uvid u profitabilnost osnovnih poslovnih operacija. Neto marža se izračunava kao omjer neto dobiti i prihoda, te pokazuje koliki postotak prihoda ostaje kao čist profit nakon svih troškova i poreza. Povrat na imovinu (ROA) mjeri učinkovitost u korištenju imovine za generiranje profita, dok povrat na kapital (ROE) ocjenjuje profitabilnost u odnosu na vlasnički kapital. Analiza profitabilnosti smatra se najvažnijom vrstom analize, a ključni odnosi u toj analizi uključuju dvije osnovne mjere: profitnu maržu i povrat na investiciju.

Pokazatelji profitne marže, koji uspoređuju različite vrste dobiti s ostvarenim prihodima, najčešće su korišteni u menadžerskoj praksi kao mjere profitabilnosti.⁴

Pokazatelji efikasnosti ocjenjuju koliko uspješno poduzeće upravlja svojim resursima. Ključni pokazatelji efikasnosti uključuju obrtaj zaliha, obrtaj potraživanja i obrtaj ukupne imovine. Obrtaj zaliha izračunava se kao odnos između troškova prodane robe i prosječnih zaliha, pokazujući koliko puta poduzeće prodaje i obnavlja svoje zalihe u određenom razdoblju. Obrtaj potraživanja predstavlja omjer između prihoda od prodaje i prosječnih potraživanja, odražavajući brzinu s kojom poduzeće naplaćuje svoja potraživanja. Obrtaj ukupne imovine se izračunava kao odnos prihoda od prodaje i prosječne ukupne imovine, te mjeri koliko učinkovito poduzeće koristi svoju imovinu za ostvarivanje prihoda.

Tržišni pokazatelji nude uvid u način na koji tržište procjenjuje vrijednost poduzeća i njegovih dionica. Ključni pokazatelji uključuju omjer cijene i zarade (P/E), omjer cijene i knjigovodstvene vrijednosti (P/B) te omjer dividende. Omjer cijene i zarade (P/E) predstavlja odnos između tržišne cijene dionice i zarade po dionici, otkrivajući koliko investitori plaćaju za svaki dolar dobiti. Omjer cijene i knjigovodstvene vrijednosti (P/B) pokazuje odnos između tržišne cijene dionice i knjigovodstvene vrijednosti po dionici, omogućavajući uvid u to koliko tržište cijeni imovinu poduzeća. Omjer dividende izračunava se kao odnos između isplaćene dividende i cijene dionice, te pokazuje prinos koji investitori dobivaju od dividendi.

Financijski pokazatelji nisu samo korisni za unutarnju analizu i donošenje odluka, već su također važni za vanjske dionike poput investitora, kreditora i analitičara. Investitori koriste financijske pokazatelje za procjenu vrijednosti i potencijala rasta poduzeća, dok kreditori koriste pokazatelje za procjenu kreditne sposobnosti i rizika. Analitičari koriste financijske pokazatelje za usporedbu performansi poduzeća unutar industrije i za identificiranje trendova i anomalija.

Kada se koriste financijski pokazatelji, važno je uzeti u obzir nekoliko faktora. Prvo, pokazatelji trebaju biti usporedivi kroz vrijeme kako bi se identificirali trendovi i promjene u performansama poduzeća. Drugo, potrebno je usporediti pokazatelje s industrijskim standardima ili konkurentima kako bi se dobio kontekst i bolje razumjela relativna pozicija poduzeća. Treće, financijski pokazatelji trebaju biti interpretirani u kontekstu cjelokupnog poslovanja i tržišnih uvjeta, jer različiti faktori mogu utjecati na njihove vrijednosti.

⁴ Belak, V. (1995): MenaĎersko raĕunovodstvo, op.cit., str. 65

Financijska analiza je ključna komponenta poslovnog svijeta, pružajući dublje uvide u financijsko zdravlje i performanse kompanija. Kroz povijest, metodologiju, inovacije i specifične primjere, financijska analiza je puna zanimljivih činjenica koje osvjetljavaju njezinu važnost i složenost.

Jedna od najzanimljivijih činjenica o financijskoj analizi je njezin povijesni razvoj. Počeci formalne financijske analize sežu do antičke Grčke i Rima, gdje su trgovci koristili osnovne knjigovodstvene prakse za praćenje svojih poslovnih aktivnosti. Međutim, moderni oblik financijske analize razvijen je tijekom industrijske revolucije u 19. stoljeću, kada su rastuće korporacije i financijska tržišta zahtijevali standardizirane metode za procjenu performansi i rizika. Danas, financijska analiza koristi napredne tehnike i tehnologije, ali temelji se na principima koji su postavljeni stoljećima ranije.

Jedna od ključnih metoda u financijskoj analizi je analiza omjera. Omjeri kao što su tekući omjer, omjer zaduženosti, povrat na imovinu (ROA) i povrat na kapital (ROE) pružaju brzo i učinkovito sredstvo za procjenu različitih aspekata financijskog zdravlja kompanije. Na primjer, tekući omjer (current ratio) mjeri sposobnost kompanije da pokrije svoje kratkoročne obveze s kratkoročnom imovinom. Omjer veći od 1 sugerira da kompanija ima dovoljno imovine za pokrivanje svojih obveza, dok niži omjer može ukazivati na probleme s likvidnošću.

Financijska analiza je također ključna za procjenu investicijskih prilika. Primjerice, analiza diskontiranog novčanog toka (DCF) koristi se za procjenu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova kompanije. Ova metoda je temelj za mnoge investicijske odluke, jer omogućuje investitorima da kvantificiraju očekivane povrate na temelju sadašnje vrijednosti budućih prihoda. DCF analiza može biti vrlo precizna, ali je također osjetljiva na pretpostavke o budućim prihodima i troškovima, što zahtijeva pažljivo razmatranje i konzervativno procjenjivanje.

Jedna zanimljiva činjenica o financijskoj analizi je njezina primjena u ocjenjivanju boniteta kompanija. Kreditne agencije poput Standard & Poor's, Moody's i Fitch koriste financijsku analizu kako bi ocijenile sposobnost kompanija da ispune svoje dugoročne obveze. Ove ocjene, poznate kao kreditni rejting, imaju značajan utjecaj na sposobnost kompanija da posuđuju novac i na trošak kapitala. Na primjer, visoki kreditni rejting može smanjiti kamatne stope koje kompanija mora plaćati na posuđeni novac, dok nizak rejting može povećati troškove zaduživanja i ograničiti pristup financijskim tržištima.

Tehnološki napredak također igra značajnu ulogu u financijskoj analizi. Računalni programi i softveri za financijsku analizu, poput Excel-a i specijaliziranih alata poput Bloomberg Terminal-a, omogućuju analitičarima da brzo i precizno prikupe, obrade i analiziraju velike količine financijskih podataka. Umjetna inteligencija (AI) i strojno učenje (ML) dodatno poboljšavaju ove procese omogućujući predikciju trendova i identifikaciju obrazaca koji bi mogli ostati nezamijećeni tradicionalnim metodama. Na primjer, AI algoritmi mogu analizirati povijesne financijske podatke kako bi predvidjeli buduće performanse, identificirali rizike i prilike te predložili optimalne strategije ulaganja.

Financijska analiza nije samo alat za procjenu prošlih performansi, već i ključ za planiranje budućnosti. Na primjer, scenarijska analiza koristi se za procjenu utjecaja različitih potencijalnih događaja na financijske performanse kompanije. Ovo može uključivati analizu utjecaja ekonomskih recesija, promjena u tržišnim uvjetima, regulativnim promjenama ili tehnološkim inovacijama. Scenarijska analiza pomaže menadžerima i investitorima da razumiju moguće ishode i pripreme strategije za suočavanje s različitim izazovima.⁵

Još jedna zanimljiva činjenica je važnost nefinancijskih podataka u financijskoj analizi. Tradicionalno, financijska analiza fokusira se na kvantitativne podatke kao što su prihodi, troškovi, dobit i dug. Međutim, suvremena praksa sve više uključuje kvalitativne podatke, kao što su informacije o upravljanju, korporativnoj kulturi, inovacijama i održivosti. Nefinancijski pokazatelji, kao što su zadovoljstvo zaposlenika, reputacija brenda i društveni utjecaj, mogu pružiti dodatne uvide u dugoročne izgled kompanije i njezinu sposobnost da stvori vrijednost za dionike.

Financijska analiza također igra ključnu ulogu u korporativnim spajanjima i preuzimanjima (M&A). Prije nego što se kompanije spoje ili jedna kompanija preuzme drugu, provodi se opsežna financijska analiza kako bi se procijenila fer vrijednost ciljane kompanije i identificirali potencijalni rizici i sinergije. Na primjer, financijska analiza može otkriti skrivena dugovanja, precijenjene ili podcijenjene imovine, te identificirati prilike za poboljšanje operativne učinkovitosti kroz integraciju.

Na kraju, zanimljiva činjenica o financijskoj analizi je njezina uloga u korporativnom upravljanju i transparentnosti. Financijski izvještaji i analiza tih izvještaja ključni su za

⁵ Tuovila, A., (2024). Financial Analysis: Definition, Importance, Types, and Examples, raspoloživo na: <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-analysis.asp>

održavanje povjerenja dionika u kompaniju. Dioničari, vjerovnici, regulatori i drugi dionici oslanjaju se na točne i transparentne financijske izvještaje kako bi donijeli informirane odluke. Skandali poput Enrona i WorldComa početkom 2000-ih, gdje su manipulacije financijskim izvještajima dovele do kolapsa velikih korporacija, istaknuli su važnost etičkog financijskog izvještavanja i analize.

3. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Financijsko izvještavanje predstavlja ključni proces u poslovanju svake organizacije, omogućujući transparentan prikaz financijskog stanja, performansi i promjena u financijskoj poziciji poduzeća. To je formalni način komuniciranja financijskih informacija različitim korisnicima, uključujući menadžment, investitore, kreditore, regulatore i druge zainteresirane strane. Cilj financijskih izvještaja je pružiti detaljne informacije o financijskom stanju, poslovnim rezultatima i novčanim tokovima poduzeća, te omogućiti vlasnicima da nadziru poslovanje. Ovo se postiže sastavljanjem i prikazivanjem izvještaja koji obuhvaćaju imovinu, obveze, kapital, prihode, rashode, uključujući dobit i gubitak, kao i tokove gotovine.⁶

Temelj financijskog izvještavanja čine financijski izvještaji koji se obično sastavljaju na godišnjoj ili kvartalnoj osnovi. Ključni financijski izvještaji uključuju bilancu stanja, račun dobiti i gubitka, izvještaj

Financijsko izvještavanje temelji se na nizu računovodstvenih standarda i načela koji osiguravaju dosljednost i usporedivost financijskih informacija. Najvažniji međunarodni standardi su Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI), dok su u SAD-u relevantni Općeprihvaćeni računovodstveni principi (GAAP). Ovi standardi definiraju pravila i smjernice za priznavanje, mjerenje, prezentaciju i objavljivanje financijskih informacija.

Jedna od ključnih karakteristika financijskog izvještavanja je pouzdanost. Pouzdani izvještaji moraju biti točni, cjeloviti i vjerodostojni. U svrhu osiguranja pouzdanosti, financijski izvještaji često podliježu neovisnoj reviziji od strane vanjskih revizora. Revizija uključuje detaljno ispitivanje financijskih podataka i sustava unutarnje kontrole kako bi se potvrdila točnost i pouzdanost financijskih izvještaja.

Cilj financijskih izvještaja je osigurati istinit i fer prikaz financijskog položaja, poslovne uspješnosti i novčanih tokova poduzeća, kako bi korisnicima pružili relevantne informacije za donošenje ekonomskih odluka.⁷ Osim osnovnih financijskih izvještaja, financijsko izvještavanje uključuje i dodatne informacije i objašnjenja koja pomažu korisnicima da bolje razumiju financijske podatke. To može uključivati bilješke uz financijske izvještaje koje pružaju dodatne detalje o određenim stavkama, analize financijskih pokazatelja, upravljačke komentare o poslovnim rezultatima i pregled tržišnih uvjeta. Ciljevi financijskih izvještaja, koji

⁶ Narodne novine (2017): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15, 134/15, 120/16, čl.1

⁷ Narodne novine (2009/2010): MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136/2009., 8/2009., 18/2010.

obuhvaćaju pružanje informacija o financijskom stanju, poslovnoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzeća te omogućavanje nadzora od strane vlasnika, postižu se kroz izradu i prezentaciju izvještaja koji detaljno prikazuju imovinu, obveze, kapital, prihode, rashode, uključujući dobitke i gubitke, te novčane tokove.⁸

3.1. Financijski izvještaji

Financijski izvještaji su formalni zapisi financijskih aktivnosti i pozicija poduzeća, koji pružaju pregled njegovog financijskog stanja i poslovnih performansi tijekom određenog razdoblja. Oni predstavljaju osnovu za financijsku analizu i donošenje poslovnih odluka. Glavni financijski izvještaji obuhvaćaju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima te izvještaj o promjenama u kapitalu. Svaki od ovih izvještaja ispunjava jedinstvenu funkciju i pruža različite uvide u financijsko stanje poduzeća.

Godišnji financijski izvještaji prema Zakonu o računovodstvu su:⁹

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

3.1.1. Bilanca

Bilanca, ili izvještaj o financijskom položaju, pruža organizirani pregled imovine, kapitala i obveza određenog gospodarskog subjekta na specifičan datum, obično na kraju fiskalne godine. Ovaj izvještaj nudi uvid u financijsko stanje tvrtke na taj konkretan datum.¹⁰ Bilanca, također poznata kao izvještaj o financijskoj poziciji, prikazuje imovinu, obveze i kapital poduzeća na

⁸ Mališ, S. S., Tušek, B., Žager, L. (2012): Revizija, XV. izdanje, HZRIFD, Zagreb, str. 27

⁹ Vidučić, Lj., Pepur, S. i Šimić, Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. izdanje, RRIF, Zagreb, str. 424.

¹⁰ Vidučić, Lj. (2006.): Financijski menadžment, RRIF Plus, Zagreb

određeni datum.¹¹ Imovina je razvrstana na kratkoročnu (tekuća) i dugoročnu (nepovratna), a imovina predstavlja ekonomske resurse koji se mogu priznati u bilanci poslovnog subjekta samo ako su u njegovom vlasništvu, imaju mjerljivu vrijednost i očekuje se da će donijeti buduću ekonomsku korist¹².Kratkoročna imovina uključuje gotovinu, potraživanja i zalihe, dok dugoročna imovina obuhvaća nekretnine, postrojenja, opremu i nematerijalnu imovinu. Obveze su također podijeljene na kratkoročne (koje dospijevaju unutar jedne godine) i dugoročne (s dužim rokom dospijeca). Kapital se definira kao razlika između ukupne imovine i ukupnih obveza, predstavljajući vlasnički udio u poduzeću. Bilanca, ili bilans stanja, jedan je od ključnih financijskih izvještaja koji nudi uvid u financijsku poziciju poduzeća na određeni datum. Ovaj izvještaj je organiziran tako da prikazuje imovinu, obveze i kapital poduzeća, što omogućava korisnicima da bolje razumiju njegovu financijsku stabilnost i strukturu.

Tablica 1. Bilanca

AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	A) KAPITAL I REZERVE
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	I. TEMELJNI KAPITAL
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	II. KAPITALNE REZERVE
II. MATERIJALNA IMOVINA	III. REZERVE IZ DOBITI
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE
IV. POTRAŽIVANJA	V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	VI. DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	VII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES
I. ZALIHE	B) REZERVIRANJA
II. POTRAŽIVANJA	C) DUGOROČNE OBVEZE
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	D) KRATKOROČNE OBVEZE

¹¹ Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 86/15, čl. 1

¹² Bartulović, M. (2013): Regulatorni okvir financijskog izvještavanja, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split

IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	F) UKUPNO PASIVA
E) UKUPNO AKTIVA	G) IZVANBILANČNI ZAPISI
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	

Izvor: izrada autora

Imovina u bilanci stanja predstavljena je kao resursi koji su pod kontrolom poduzeća i od kojih se očekuje da će donijeti buduće ekonomske koristi. Imovina se obično razvrstava na kratkoročnu (tekuću) i dugoročnu (nepovratnu). Kratkoročna imovina uključuje sredstva koja se mogu pretvoriti u gotovinu unutar jedne godine, kao što su gotovina, potraživanja od kupaca, zalihe i kratkoročne investicije. Dugoročna imovina obuhvaća sredstva koja se koriste duže od jedne godine i koja nisu lako likvidna, kao što su nekretnine, postrojenja, oprema, dugoročne investicije i nematerijalna imovina poput patenata i licenci.

Obveze u bilanci stanja predstavljaju dugove i obveze poduzeća prema vanjskim subjektima, koji se također razvrstavaju na kratkoročne i dugoročne. Kratkoročne obveze uključuju dugove koji dospijevaju unutar jedne godine, kao što su obveze prema dobavljačima, kratkoročni zajmovi i obračunate obveze poput plaća i poreza. Dugoročne obveze su dugovi koji dospijevaju nakon više od jedne godine, uključujući dugoročne zajmove, obveznice i druge dugoročne financijske obveze.

Kapital je vlastiti izvor financiranja. Vlastiti kapital čine trajna sredstva koja su osigurali vlasnici, zajedno s neraspodijeljenom (zadržanom) dobiti od osnivanja poduzeća.¹³ Kapital u bilanci stanja predstavlja vlasnički interes u poduzeću, koji se izračunava kao razlika između ukupne imovine i ukupnih obveza. Kapital uključuje uloženi kapital vlasnika ili dioničara, zadržanu dobit i druge rezerve. Uloženi kapital obuhvaća dionički kapital koji se sastoji od nominalne vrijednosti izdanih dionica, dok zadržana dobit predstavlja akumuliranu dobit koja nije isplaćena kao dividenda, već je reinvestirana u poduzeće.

Bilanca slijedi osnovnu računovodstvenu jednadžbu: **Imovina = Obveze + Kapital**. Ova jednadžba osigurava da je bilanca uvijek uravnotežena, jer svaki resurs koji poduzeće posjeduje (imovina) mora biti financiran ili putem dugova (obveza) ili vlasničkog kapitala.

¹³ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, RRIF plus, Zagreb, str. 426.

Bilanca pruža ključne informacije za različite korisnike. Menadžment koristi bilancu za unutarnje upravljanje i donošenje odluka, kao što su planiranje kapitalnih investicija, upravljanje radnim kapitalom i procjena financijske stabilnosti. Investitori analiziraju bilancu kako bi procijenili financijsko zdravlje poduzeća, njegovu sposobnost generiranja prihoda i potencijal za budući rast. Kreditori koriste bilancu za procjenu kreditne sposobnosti poduzeća, analizirajući omjere zaduženosti i likvidnosti kako bi odredili sposobnost poduzeća da podmiri svoje obveze. Regulacijske agencije koriste bilancu za praćenje usklađenosti s financijskim propisima i standardima.

Analiza bilance često uključuje upotrebu različitih financijskih pokazatelja koji omogućuju dublje razumijevanje financijskog stanja poduzeća. Omjeri likvidnosti, poput tekućeg omjera i brzog omjera, mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze iz tekuće imovine. Omjeri zaduženosti, poput omjera duga i kapitala, ocjenjuju stupanj zaduženosti poduzeća i njegovu financijsku stabilnost. Analiza kapitalne strukture pomaže u razumijevanju koliko poduzeće ovisi o dugovima u odnosu na vlastiti kapital za financiranje svojih operacija. Bilanca također pruža osnovu za analizu solventnosti poduzeća, odnosno njegove sposobnosti da podmiri dugoročne obveze. Omjeri kao što su omjer duga i imovine ili omjer pokriva kamata pomažu korisnicima da ocijene rizik povezan s dugoročnim financijskim obvezama poduzeća. Bilanca nije samo alat za procjenu trenutnog financijskog stanja poduzeća, već također pruža osnovu za donošenje strateških odluka i planiranje budućnosti. Kroz analizu promjena u bilanci tijekom vremena, menadžment može identificirati trendove i prilike za poboljšanje financijske strukture i performansi poduzeća.

3.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je ključni financijski izvještaj koji prikazuje prihode, rashode i poslovni rezultat za određeni period. Iz ovog izvještaja možemo zaključiti koliko je određena tvrtka bila profitabilna u tom razdoblju. Dok bilanca pruža uvid u sigurnost poslovanja, račun dobiti i gubitka služi kao mjera uspješnosti poslovanja.¹⁴ Račun dobiti i gubitka, ili izvještaj o prihodima i rashodima, prikazuje financijske performanse poduzeća tijekom određenog razdoblja. Ovaj izvještaj počinje s prihodima, odnosno prodajom ili prihodima od usluga, nakon čega slijede troškovi prodaje, koji se oduzimaju od prihoda kako bi se dobila bruto dobit. Zatim

¹⁴ Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski pregled, br. 6

se prikazuju operativni troškovi kao što su plaće, najamnine, amortizacija i ostali troškovi poslovanja. Oduzimanjem operativnih troškova od bruto dobiti dobiva se operativna dobit. Nakon toga se uzimaju u obzir ostali prihodi i rashodi, kao i porezi, čime se dolazi do neto dobiti ili gubitka. Račun dobiti i gubitka je financijski dokument koji prikazuje prihode i rashode poduzeća za određeno razdoblje. Ovaj izvještaj uspoređuje suprotne ekonomske kategorije kako bi se utvrdila njihova razlika, koja zatim odražava financijski rezultat poslovanja.¹⁵

Račun dobiti i gubitka započinje prikazom prihoda, koji predstavljaju novčane priljeve iz osnovnih poslovnih aktivnosti poduzeća, kao što su prodaja proizvoda ili usluga.¹⁶ Prihodi su obično podijeljeni na operativne prihode, koji proizlaze iz glavnih poslovnih aktivnosti, i neoperativne prihode, koji uključuju prihode izvanrednih ili sekundarnih aktivnosti, poput kamata ili prihoda od prodaje imovine. Sljedeći segment računa dobiti i gubitka uključuje rashode. Rashodi se, s druge strane, definiraju kao smanjenje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja, bilo kroz odljeve ili trošenje imovine, ili stvaranje obveza, što dovodi do smanjenja kapitala, osim u slučajevima kada se radi o raspodjeli kapitala među sudionicima.¹⁷ Rashodi predstavljaju izravne troškove povezane s proizvodnjom ili nabavom proizvoda koji su prodani tijekom razdoblja. Oduzimanjem troškova prodaje od ukupnih prihoda dolazi se do bruto dobiti, koja predstavlja razliku između prihoda i izravnih troškova proizvodnje ili nabave. Nakon bruto dobiti, račun dobiti i gubitka prikazuje operativne troškove, koji uključuju sve troškove povezane s osnovnim poslovnim aktivnostima poduzeća, osim troškova prodaje. Operativni troškovi mogu uključivati plaće i nadnice, najamnine, amortizaciju, marketinške troškove, administrativne troškove i ostale troškove poslovanja. Oduzimanjem operativnih troškova od bruto dobiti dobiva se operativna dobit ili EBIT (zarada prije kamata i poreza), koja pruža uvid u profitabilnost osnovnih poslovnih aktivnosti poduzeća. Račun dobiti i gubitka zatim uključuje neoperativne prihode i rashode, koji nisu izravno povezani s osnovnim poslovnim aktivnostima poduzeća. Ovi stavci mogu uključivati kamate na dug, dividende, prihode ili rashode od prodaje imovine, te druge financijske prihode ili troškove. Neto efekt neoperativnih stavki dodaje se ili oduzima od operativne dobiti kako bi se dobila dobit prije oporezivanja (EBT). Posljednji segment računa dobiti i gubitka uključuje poreze na dobit, koji predstavljaju obvezu poduzeća prema državi na temelju ostvarene dobiti.

¹⁵ Vinković Kravaica, A., Ribarić Aidone, E. (2009): Računovodstvo – temelj donošenja poslovnih odluka, Veleučilište u Rijeci, Rijeka.

¹⁶ Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, op.cit., čl. 15

¹⁷ Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, op.cit., čl. 16

Nakon odbitka poreza, dolazi se do neto dobiti ili gubitka, što predstavlja konačni financijski rezultat poslovanja poduzeća tijekom razdoblja. Neto dobit ili gubitak pokazuje koliko je poduzeće zaradilo ili izgubilo nakon svih prihoda i rashoda, uključujući poreze.

Tablica 2. Račun dobiti i gubitka

Oznaka pozicije	Naziv pozicije
I.	POSLOVNI PRIHODI
II.	POSLOVNI RASHODI
III.	FINANCIJSKI PRIHODI
IV.	FINANCIJSKI RASHODI
V.	UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA
VI.	UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA
VII.	IZVANREDNI – OSTALI PRIHODI
VIII.	IZVANREDNI – OSTALI RASHODI
IX.	UKUPNI PRIHODI (I. + III. + V. + VIII.)
X.	UKUPNI RASHODI (II. + IV. + VI. + VIII.)
XI.	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (IX. – X.)
XII.	POREZ NA DOBIT
XIII.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (XI. – XII.)

Izvor: izrada autora

Račun dobiti i gubitka pruža korisnicima nekoliko ključnih informacija. Prvo, omogućuje analizu prihoda i troškova poduzeća, pomažući menadžmentu u identifikaciji područja gdje se mogu ostvariti uštede ili povećati prihodi. Drugo, pruža uvid u profitabilnost osnovnih poslovnih aktivnosti kroz operativnu dobit, koja je ključna za ocjenu učinkovitosti poslovanja. Treće, račun dobiti i gubitka omogućuje procjenu ukupne financijske performanse poduzeća kroz neto dobit ili gubitak, što je ključni pokazatelj uspješnosti poslovanja. Osim osnovne strukture računa dobiti i gubitka, korisno je analizirati i dodatne pokazatelje profitabilnosti koji se mogu izračunati na temelju podataka iz ovog izvještaja. Neki od najvažnijih pokazatelja uključuju bruto maržu, operativnu maržu i neto maržu. Bruto marža izračunava se kao omjer bruto dobiti i ukupnih prihoda, pokazujući koliko je poduzeće učinkovito u kontroli troškova prodaje. Operativna marža izračunava se kao omjer operativne dobiti i ukupnih prihoda, pružajući uvid u profitabilnost osnovnih poslovnih aktivnosti. Neto marža izračunava se kao

omjer neto dobiti i ukupnih prihoda, pokazujući koliki dio prihoda ostaje kao čisti profit nakon svih troškova i poreza.

Račun dobiti i gubitka također je važan za vanjske korisnike poput investitora, kreditora i analitičara. Investitori koriste ovaj izvještaj za procjenu profitabilnosti i održivosti poduzeća, te za donošenje odluka o ulaganju. Kreditori analiziraju račun dobiti i gubitka kako bi procijenili sposobnost poduzeća da generira dovoljno prihoda za podmirenje svojih obveza. Analitičari koriste podatke iz ovog izvještaja za usporedbu performansi poduzeća unutar industrije, identifikaciju trendova i ocjenu financijske stabilnosti.

3.1.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku, također nazvan izvještaj o tokovima gotovine, je ključni financijski dokument koji prikazuje priljeve i odljeve novca i novčanih ekvivalenata u određenom vremenskom razdoblju.¹⁸ Ovaj izvještaj pruža detaljan pregled svih priljeva i odljeva gotovine, omogućujući korisnicima da razumiju kako poduzeće generira i koristi novčane resurse. Izvještaj o novčanom toku klasificira novčane tokove u tri glavne kategorije: operativne, investicijske i financijske aktivnosti. Važno je razlikovati između prihoda i priljeva, te između nastanka obveze i odljeva novca. Prihod nastaje kada poduzetnik izda račun kupcu, dok priljev novca nastaje tek kada kupac plati taj račun. Ako kupac ne izvrši uplatu, prihod će biti evidentiran, ali priljev novca neće nastati.

Operativne aktivnosti obuhvaćaju sve novčane tokove povezane s osnovnim poslovnim djelatnostima poduzeća. Ovaj segment izvještaja pokazuje koliko novca poduzeće generira iz svoje redovne poslovne aktivnosti, poput prodaje proizvoda ili usluga, te koliko novca troši na operativne troškove, kao što su nabava sirovina, plaće zaposlenika i plaćanje dobavljača. Novčani tokovi iz operativnih aktivnosti izračunavaju se na dva načina: direktnom metodom i indirektnom metodom. Direktna metoda prikazuje sve glavne priljeve i odljeve gotovine, dok indirektna metoda polazi od neto dobiti i prilagođava je za ne-novčane stavke, poput amortizacije, te promjene u radnom kapitalu.

Investicijske aktivnosti odnose se na novčane tokove povezane s nabavom i prodajom dugotrajne imovine i ulaganja. Vezane su uz stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih

¹⁸ Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, op.cit., čl.1

ulaganja, koja nisu uključena u novčane ekvivalente.¹⁹ Ovaj segment izvještaja prikazuje koliko novca poduzeće troši na kapitalne investicije, poput kupnje nekretnina, postrojenja i opreme, te koliko novca ostvaruje prodajom takve imovine. Novčani tokovi iz investicijskih aktivnosti također uključuju ulaganja u dugoročne vrijednosne papire i primanje novčanih sredstava od tih ulaganja. Ovi novčani tokovi pružaju uvid u strategiju poduzeća u pogledu kapitalnih ulaganja i dugoročnog rasta.²⁰

Financijske aktivnosti odnose se na sve aspekte povezane s financiranjem poslovanja, a prvenstveno se bave promjenama u veličini i strukturi kapitala i obveza.²¹ Financijske aktivnosti uključuju novčane tokove povezane s financiranjem poduzeća, poput izdavanja i otplate dugova, te izdavanja i otkupa vlasničkih instrumenata. Ovaj segment izvještaja prikazuje koliko novca poduzeće pribavlja ili vraća kroz dugoročne i kratkoročne financijske obveze, kao i koliko novca prikuplja ili isplaćuje putem izdavanja dionica ili isplata dividendi. Novčani tokovi iz financijskih aktivnosti pružaju uvid u to kako poduzeće financira svoje poslovanje i investicije te kako upravlja svojim dugom i kapitalom.²²

Izvještaj o novčanom toku važan je alat za različite korisnike. Menadžment koristi ovaj izvještaj za praćenje i upravljanje likvidnošću, osiguravajući da poduzeće ima dovoljno gotovine za podmirivanje svojih obveza i financiranje budućih investicija. Investitori analiziraju novčane tokove kako bi procijenili sposobnost poduzeća da generira gotovinu iz svojih operacija, što je ključni pokazatelj financijskog zdravlja i održivosti. Kreditori koriste izvještaj o novčanom toku kako bi procijenili sposobnost poduzeća da vraća dugove i kamate, dok analitičari koriste ovaj izvještaj za dublju analizu financijske stabilnosti i performansi poduzeća.

Jedan od ključnih pokazatelja koji se može izračunati iz izvještaja o novčanom toku je slobodni novčani tok, koji predstavlja novčane tokove iz operativnih aktivnosti umanjene za kapitalne izdatke. Slobodni novčani tok pokazuje koliko novca poduzeće ima na raspolaganju za vraćanje dugova, isplatu dividendi ili reinvestiranje u poslovanje. Ovaj pokazatelj je posebno važan za investitore jer ukazuje na sposobnost poduzeća da generira gotovinu iz svojih redovnih aktivnosti nakon što su pokrivene sve potrebne kapitalne investicije.

Izvještaj o novčanom toku također omogućuje praćenje trendova u upravljanju gotovinom, kao što su promjene u zaliha, potraživanjima i obvezama. Analizom ovih trendova menadžment

¹⁹ Žager, K., Tušek, B., Šačer, I. M., Mališ S.S., Žager L. (2016): Računovodstvo 1, HZRIFD, Zagreb, str. 68.

²⁰ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić, M. (2015): Financijski menaĉment, RRiF Plus d.o.o., Zagreb

²¹ Žager, K., Tušek, B., Šačer, I. M., Mališ S.S., Žager L. (2016): Računovodstvo 1, HZRIFD, Zagreb, str. 69.

²² Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić, M. (2015): Financijski menaĉment, RRiF Plus d.o.o., Zagreb

može identificirati potencijalne probleme s likvidnošću i poduzeti mjere za poboljšanje upravljanja radnim kapitalom. Na primjer, značajan porast potraživanja može ukazivati na probleme s naplatom, dok smanjenje zaliha može ukazivati na poboljšanu učinkovitost upravljanja zalihama.

Izvještaj o novčanom toku također je koristan za procjenu učinka poslovnih odluka na gotovinske tokove. Na primjer, odluka o povećanju kapitalnih ulaganja može imati značajan utjecaj na novčane tokove iz investicijskih aktivnosti, dok odluka o izdavanju novih dionica može povećati novčane tokove iz financijskih aktivnosti. Praćenjem ovih učinaka, menadžment može bolje razumjeti financijske implikacije svojih odluka i prilagoditi strategiju prema potrebi.

3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama u kapitalu predstavlja važan financijski dokument koji prikazuje sve promjene u vlasničkom kapitalu poduzeća tijekom određenog razdoblja. Ovaj izvještaj ne prikazuje samo promjene nastale uplatom vlasnika ili ostvarenom dobiti, već obuhvaća sve promjene koje utječu na kapital, bilo da ga povećavaju ili smanjuju, uključujući sve relevantne gospodarske aktivnosti.²³ Izvještaj o promjenama u kapitalu obuhvaća nekoliko ključnih elemenata, uključujući početno stanje kapitala, transakcije s vlasnicima, zadržanu dobit, rezerve i druge komponente kapitala. Početno stanje kapitala predstavlja saldo kapitala na početku razdoblja, koji se zatim prilagođava za sve promjene koje su se dogodile tijekom razdoblja.

Izvještaj o promjenama kapitala sadrži promjene: ²⁴

- uloženog kapitala
- zadržanog kapitala
- izravne promjene kapitala.

Jedna od najvažnijih komponenti izvještaja o promjenama u kapitalu su transakcije s vlasnicima. Ove transakcije uključuju izdavanje novih dionica, otkup vlastitih dionica, isplatu dividendi i druge promjene u vlasničkom udjelu. Izdavanje novih dionica povećava kapital

²³ Pervan, I. (2016): Menadžersko računovodstvo I, nastavni materijali, EFST, Split, str. 18.

²⁴ Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, op.cit., čl.1

poduzeća, dok otkup vlastitih dionica smanjuje kapital. Isplata dividendi predstavlja distribuciju zadržane dobiti vlasnicima i također smanjuje kapital.

Zadržana dobit je ključna komponenta kapitala koja predstavlja akumuliranu dobit poduzeća koja nije isplaćena kao dividenda, već je reinvestirana u poslovanje. Promjene u zadržanoj dobiti uključuju neto dobit ili gubitak ostvaren tijekom razdoblja, kao i prilagodbe za prethodne pogreške ili promjene računovodstvenih politika. Zadržana dobit može biti povećana kroz ostvarivanje dobiti ili smanjena kroz gubitke i isplate dividendi.

Rezerve su drugi važan element izvještaja o promjenama u kapitalu. Rezerve mogu uključivati zakonske rezerve, rezerve iz revalorizacije, kapitalne rezerve i druge specifične rezerve koje poduzeće formira u skladu s internim politikama ili zakonskim zahtjevima. Promjene u rezervama mogu nastati zbog prenosa dobiti u rezerve, revalorizacije imovine ili drugih događaja koji utječu na kapitalne rezerve.

Izvještaj o promjenama u kapitalu također uključuje sve druge promjene u kapitalu koje nisu obuhvaćene transakcijama s vlasnicima, zadržanom dobiti ili rezervama. Ove promjene mogu uključivati prilagodbe za tečajne razlike, revalorizaciju imovine, promjene u računovodstvenim politikama ili ispravke prethodnih pogrešaka. Sve ove promjene detaljno se prikazuju kako bi se osigurala transparentnost i razumijevanje svih faktora koji su utjecali na kapital poduzeća.

Izvještaj o promjenama u kapitalu važan je alat za različite korisnike financijskih izvještaja. Menadžment koristi ovaj izvještaj za praćenje i upravljanje vlasničkom strukturom, donošenje odluka o isplatama dividendi, izdavanju novih dionica ili otkupu vlastitih dionica. Investitori analiziraju izvještaj o promjenama u kapitalu kako bi procijenili stabilnost i održivost kapitalne strukture, kao i sposobnost poduzeća da generira i zadrži dobit. Kreditori koriste ovaj izvještaj za procjenu financijske stabilnosti i kreditne sposobnosti poduzeća, dok analitičari koriste podatke iz ovog izvještaja za usporedbu performansi poduzeća unutar industrije i ocjenu dugoročne održivosti.

Jedan od ključnih pokazatelja koji se može izračunati iz izvještaja o promjenama u kapitalu je omjer zadržane dobiti i ukupnog kapitala, koji pokazuje koliki dio kapitala poduzeća čini akumulirana dobit. Ovaj omjer može pružiti uvid u strategiju poduzeća u pogledu distribucije dobiti i reinvestiranja u poslovanje. Također, omjer isplate dividendi, koji se izračunava kao omjer isplaćenih dividendi i neto dobiti, može pomoći investitorima da razumiju politiku poduzeća u vezi s isplatom dividendi.

Izvještaj o promjenama u kapitalu također omogućuje praćenje utjecaja promjena računovodstvenih politika i ispravki prethodnih pogrešaka na kapital. Na primjer, promjena metode vrednovanja imovine može rezultirati značajnim prilagodbama u kapitalu, što se detaljno prikazuje u ovom izvještaju. Slično tome, ispravke pogrešaka iz prethodnih razdoblja, poput nepravilno priznatih prihoda ili rashoda, također se evidentiraju kako bi se osigurala točnost i transparentnost financijskih izvještaja.

3.1.5. Bilješke uz financije izvještaje

Pored osnovnih financijskih izvještaja, poduzeća često pružaju dodatne informacije kroz bilješke uz financijske izvještaje. Bilješke nude dublji uvid u određene stavke iz izvještaja, daju objašnjenja o primijenjenim računovodstvenim politikama i pružaju dodatne podatke koji omogućuju korisnicima bolju interpretaciju financijskih izvještaja. Na primjer, bilješke mogu sadržavati pojašnjenja o metodama procjene imovine, detalje o obvezama, podatke o poreznim dugovanjima te objašnjenja nesigurnosti i kontingentnih obveza. Prema Zakonu o računovodstvu, bilješke uz financijske izvještaje spadaju među šest osnovnih financijskih izvještaja koje poduzeće mora sastaviti. One pružaju dopunske informacije koje nisu obuhvaćene u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanim tokovima, te su ključni izvor detaljnih podataka za vanjske i unutarnje korisnike. Dok osnovni financijski izvještaji prikazuju sažetu sliku poslovanja, bilješke omogućuju dublju analizu i kontekstualizaciju tih podataka.²⁵ Bilješke pružaju dodatne informacije o strukturi, vrijednosti i karakteristikama stavki iz drugih financijskih izvještaja, uključujući korištene računovodstvene politike. Ove informacije su od ključne važnosti za pravilno razumijevanje financijskih izvještaja. Osim toga, bilješke pokrivaju izvanbilančne stavke poput garancija, akreditiva, mjenica, okvirnih kredita i obveza financiranja, kao i druge rizične izvanbilančne stavke poput ročnica, opcija, swapova, te drugih terminskih poslova i derivata.²⁶

Jedna od ključnih karakteristika financijskih izvještaja je njihova pouzdanost i točnost. Pouzdanost se osigurava kroz primjenu standardiziranih računovodstvenih metoda i postupaka, kao i putem revizije financijskih izvještaja od strane neovisnih revizora. Revizija uključuje

²⁵ Pervan, I. (2016): Menadžersko računovodstvo I, nastavni materijali, EFST, Split, str. 18.

²⁶ Tager, K., Sačar Mamić, I., Sever, S., Tager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, op.cit., str. 89

detaljno ispitivanje financijskih podataka i sustava unutarnje kontrole kako bi se potvrdila točnost i vjerodostojnost izvještaja.

Financijski izvještaji imaju nekoliko važnih svrha. Oni su alat za unutarnje upravljanje i kontrolu, pomažući menadžmentu da prati financijske performanse, identificira probleme i donosi informirane odluke o poslovanju, investicijama i financiranju. Za vanjske korisnike, financijski izvještaji pružaju ključne informacije za procjenu financijskog zdravlja poduzeća, njegovih rizika i potencijala rasta. Investitori koriste ove informacije za donošenje odluka o ulaganju, dok kreditori procjenjuju kreditnu sposobnost poduzeća. Regulacijske agencije koriste financijske izvještaje za praćenje usklađenosti poduzeća s relevantnim zakonima i propisima.

3.2. Pozitivne i negativne strane analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja ima brojne pozitivne i negativne strane koje treba pažljivo razmotriti kako bi se dobio cjeloviti uvid u financijsko stanje i performanse tvrtki, posebno u specifičnim industrijama kao što je pomorsko inženjerstvo.

Jedna od najznačajnijih prednosti analize financijskih izvještaja je pružanje jasnog i strukturiranog uvida u financijsko zdravlje kompanije. Bilanca, račun dobiti i gubitka, te izvještaj o novčanom toku zajedno omogućuju sveobuhvatan pregled financijske situacije, uključujući imovinu, obveze, prihode, troškove i novčane tokove. Ovi podaci su ključni za menadžere, investitore i druge dionike jer im omogućuju procjenu profitabilnosti, likvidnosti i solventnosti kompanije.

Financijska analiza također omogućuje identifikaciju trendova i obrazaca kroz vrijeme. Horizontalna analiza, koja uspoređuje financijske podatke kroz više razdoblja, može otkriti pozitivne ili negativne trendove, kao što su rast prihoda, smanjenje troškova ili povećanje zaduženosti. Vertikalna analiza, koja analizira strukturu financijskih izvještaja, omogućuje razumijevanje relativne važnosti svake stavke i njezinog doprinosa ukupnim financijskim performansama.

Kroz detaljnu analizu financijskih pokazatelja, kao što su tekući omjer, omjer zaduženosti, povrat na kapital (ROE) i povrat na imovinu (ROA), menadžeri mogu dobiti dublje uvide u operativnu učinkovitost i financijsku stabilnost kompanije. Ovi pokazatelji pomažu u procjeni

sposobnosti kompanije da ispuni svoje kratkoročne i dugoročne obveze, kao i njezine sposobnosti da generira profit za svoje dioničare.

Još jedna pozitivna strana analize financijskih izvještaja je njezina uloga u strateškom planiranju i donošenju odluka. Na temelju dobivenih uvida, menadžment može donijeti informirane odluke o investiranju, financiranju, upravljanju rizicima i optimizaciji operativnih procesa. Na primjer, ako analiza pokaže visoke operativne troškove, kompanija može poduzeti korake za njihovo smanjenje i povećanje profitabilnosti.

Međutim, analiza financijskih izvještaja također ima svoje negativne strane. Jedan od glavnih izazova je složenost i opsežnost podataka, što može dovesti do pogrešnih zaključaka ako se podaci ne interpretiraju ispravno. Financijski izvještaji mogu biti složeni i zahtijevati stručnost u računovodstvu i financijama za njihovu točnu analizu. Nedostatak adekvatne obuke ili iskustva može rezultirati pogrešnim tumačenjem podataka i donošenjem neadekvatnih odluka.

Pored toga, financijski izvještaji su povijesni dokumenti koji prikazuju prošle performanse kompanije. Iako su korisni za analizu prošlih trendova i obrazaca, oni ne mogu predvidjeti buduće performanse s apsolutnom sigurnošću. Vanjski faktori, poput promjena u tržišnim uvjetima, ekonomskim ciklusima, regulacijama i tehnološkim inovacijama, mogu značajno utjecati na buduće poslovanje kompanije, a financijski izvještaji sami po sebi ne pružaju sve potrebne informacije za takve procjene.

Također, financijski izvještaji mogu biti podložni manipulacijama i kreativnom računovodstvu. Kompanije mogu koristiti različite računovodstvene metode i tehnike kako bi prikazale financijske podatke u povoljnijem svjetlu. Ovo može uključivati manipulaciju prihodima, kapitalizaciju troškova ili promjene u procjenama amortizacije. Takve prakse mogu dovesti do netočnih prikaza financijskog stanja kompanije i obmanuti investitore i druge dionike.

Još jedan potencijalni problem je nedostatak kontekstualnih informacija. Financijski izvještaji pružaju kvantitativne podatke, ali ne uvijek pružaju dovoljno kvalitativnih informacija o operativnom okruženju, strategiji kompanije, kvaliteti menadžmenta ili tržišnim uvjetima. Bez ovih kontekstualnih informacija, financijska analiza može biti nepotpuna i dovesti do krivih zaključaka.

Na kraju, važan aspekt je i pravovremenost podataka. Financijski izvještaji se obično objavljuju na kraju kvartala ili godine, što znači da podaci mogu biti zastarjeli u trenutku kada su dostupni

za analizu. Brze promjene u tržišnim uvjetima ili unutarnjim operacijama kompanije mogu značajno utjecati na njezino financijsko stanje između razdoblja izvještavanja.

Unatoč ovim izazovima, analiza financijskih izvještaja ostaje vitalan alat za razumijevanje financijskog zdravlja i performansi kompanija. Ključ uspješne analize leži u kombinaciji kvantitativnih podataka iz financijskih izvještaja s kvalitativnim uvidima i razumijevanjem šireg poslovnog okruženja. Kroz pažljivo proučavanje i interpretaciju financijskih izvještaja, menadžeri i investitori mogu donijeti informirane odluke koje će doprinijeti dugoročnom uspjehu i stabilnosti kompanija, uključujući one u složenim industrijama poput pomorskog inženjerstva.

Financijsko izvještavanje i analiza financijskih izvještaja obuhvaćaju širok spektar zanimljivosti koje mogu pružiti dublje razumijevanje ovih kritičnih poslovnih funkcija. Istražujući povijest, metode i inovacije u ovom području, možemo otkriti kako su se ove prakse razvijale i kako doprinose suvremenom poslovanju.

Jedna od zanimljivosti o financijskom izvještavanju je njegov povijesni razvoj. Financijsko izvještavanje kao formalna praksa počelo je s nastankom modernog računovodstva u 15. stoljeću, kada je talijanski franjevac Luca Pacioli objavio svoju knjigu "Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita" 1494. godine. U ovoj knjizi predstavio je principe dvostrukog knjigovodstva, koji su temelj modernog računovodstva i financijskog izvještavanja. Paciolijev rad je omogućio preciznije praćenje financijskih transakcija i osigurao osnovu za razvoj suvremenih financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji temelje se na računovodstvenim načelima i standardima koji osiguravaju dosljednost, usporedivost i pouzdanost informacija. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) i Općeprihvaćeni računovodstveni principi (GAAP) su dva najvažnija seta standarda koja definiraju pravila za priznavanje, mjerenje, prezentaciju i objavljivanje financijskih informacija.

Financijski izvještaji danas se temelje na Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (IFRS) i Općeprihvaćenim računovodstvenim načelima (GAAP). Ovi standardi osiguravaju dosljednost, usporedivost i transparentnost financijskih podataka diljem svijeta. Zanimljivo je da unatoč postojanju globalnih standarda, postoje značajne razlike između IFRS i GAAP, posebno u načinu na koji se tretiraju određeni financijski elementi. Na primjer, IFRS omogućava veću fleksibilnost u procjeni vrijednosti imovine i obveza, dok GAAP ima strože smjernice.

Jedna od ključnih metoda analize financijskih izvještaja je financijska analiza putem omjera. Omjeri kao što su tekući omjer, brzi omjer, omjer duga i kapitala, povrat na imovinu (ROA) i povrat na kapital (ROE) pružaju dublje uvide u financijsko zdravlje kompanije. Zanimljivo je kako različiti omjeri mogu otkriti skrivene probleme ili prednosti koje nisu odmah vidljive iz samih financijskih izvještaja. Na primjer, visoki omjer zaduženosti može signalizirati potencijalne probleme s likvidnošću, dok visok ROE može ukazivati na učinkovitost menadžmenta u korištenju kapitala.

U današnjem digitalnom dobu, tehnologija igra sve značajniju ulogu u financijskom izvještavanju i analizi. Računalna analiza podataka (data analytics), umjetna inteligencija (AI) i strojno učenje (ML) transformiraju način na koji se financijski podaci prikupljaju, analiziraju i interpretiraju. Na primjer, AI algoritmi mogu brzo analizirati velike količine financijskih podataka, otkriti obrasce i anomalije te predložiti strategije za poboljšanje financijske performanse. Strojno učenje može se koristiti za predikciju budućih financijskih performansi na temelju povijesnih podataka, pružajući menadžerima i investitorima napredne alate za donošenje odluka.

Jedan od fascinantnih aspekata financijskog izvještavanja je njegova uloga u korporativnoj transparentnosti i odgovornosti. Financijski izvještaji omogućuju dioničarima, vjerovnicima, regulatorima i drugim dionicima da prate financijsko zdravlje i performanse kompanije. Ova transparentnost pomaže u izgradnji povjerenja i kredibiliteta kompanije na tržištu. Međutim, povijest je pokazala da nedostatak transparentnosti i manipulacija financijskim izvještajima mogu dovesti do značajnih skandala i kriza. Na primjer, Enronov skandal početkom 2000-ih otkrio je kako kreativno računovodstvo i prikrivanje dugova mogu dovesti do kolapsa velike korporacije, što je rezultiralo gubitkom milijardi dolara za dioničare i potaknulo reforme u financijskom izvještavanju, kao što je donošenje Sarbanes-Oxley zakona u SAD-u.

Još jedna zanimljivost je utjecaj održivosti i ESG (Environmental, Social, and Governance) faktora na financijsko izvještavanje. Sve veći broj investitora i regulatora zahtijeva da kompanije objavljuju podatke o svom utjecaju na okoliš, društvene aspekte i korporativno upravljanje. Održivi izvještaji (sustainability reports) i integrirani izvještaji (integrated reports) kombiniraju tradicionalne financijske podatke s nefinancijskim informacijama o održivosti, omogućujući holistički pregled performansi kompanije. Ova praksa pomaže investitorima u donošenju odluka koje uzimaju u obzir dugoročne rizike i prilike povezane s održivošću.

Financijska analiza također ima značajnu ulogu u procjeni vrijednosti kompanija, posebno u kontekstu spajanja i preuzimanja (M&A). Procjena vrijednosti koristi različite metode, uključujući diskontirani novčani tok (DCF), usporedive transakcije i tržišne multiplikatore, kako bi se odredila fer vrijednost kompanije. Ova analiza je ključna za donošenje odluka o investiranju i strateškim potezima kompanija.

Zanimljivost koja se često previđa je utjecaj kulturnih i regionalnih razlika na financijsko izvještavanje i analizu. Na primjer, pristupi upravljanju rizicima, etičke norme i regulatorni okviri mogu se značajno razlikovati između zemalja, što utječe na način na koji kompanije pripremaju i prezentiraju svoje financijske izvještaje. Kulturne razlike također mogu utjecati na percepciju i tumačenje financijskih podataka od strane investitora i drugih dionika.

Na kraju, ali ne manje važno, uloga profesionalnih računovođa i financijskih analitičara je ključna u osiguravanju točnosti i integriteta financijskih izvještaja. Ovi stručnjaci moraju posjedovati visoku razinu znanja, etičkih standarda i tehničkih vještina kako bi precizno pripremili i analizirali financijske podatke. Kontinuirana edukacija i profesionalni razvoj su neophodni za održavanje visoke razine kompetencije u ovom brzo mijenjajućem području.

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA XYZ

Analiza financijskih izvještaja u pomorskom inženjerstvu ključna je za razumijevanje financijske stabilnosti i učinkovitosti tvrtki u ovoj specifičnoj industriji. Pomorsko inženjerstvo obuhvaća projektiranje, izgradnju, održavanje i popravak brodova, offshore platformi i drugih plovniha objekata. Financijski izvještaji pružaju uvid u poslovne rezultate i financijsko zdravlje kompanija koje djeluju u ovom sektoru, omogućujući menadžerima, investitorima i drugim dionicima da donesu informirane odluke. Pomorsko inženjerstvo je inženjerska grana koja uključuje aspekte mehaničkog, električnog, elektroničkog, softverskog i sigurnosnog inženjerstva, primijenjene na inženjersko projektiranje, izgradnju, održavanje i upravljanje brodovima i pomorskim strukturama.²⁷ Ključni aspekti pomorskog inženjerstva uključuju hidrostatičku i hidrodinamiku. Hidrostatika se fokusira na uvjete kojima je brod izložen dok miruje u vodi, kao i na njegovu sposobnost da ostane na površini. To podrazumijeva izračun uzgona, deplasmana i drugih hidrostatskih svojstava, poput trima (uzdužnog nagiba plovila) i stabilnosti (sposobnosti plovila da se vrati u uspravan položaj nakon naginjanja zbog vjetra, valova ili tereta). Hidrodinamika se bavi proučavanjem strujanja vode oko broskog trupa, pramca i krme, te preko dijelova poput lopatica propelera, kormila ili kroz potisne tunele.²⁸

Za početak, osnovni financijski izvještaji koji se analiziraju uključuju bilancu (izvještaj o financijskom položaju), račun dobiti i gubitka (izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti) i izvještaj o novčanom toku. Svaki od ovih izvještaja pruža različite perspektive na poslovanje i financije kompanije.

Bilanca pruža trenutni pregled imovine, obveza i kapitala kompanije. Ključni elementi koji se analiziraju uključuju kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu, kratkoročne i dugoročne obveze te vlasnički kapital. U pomorskom inženjerstvu, dugotrajna imovina može uključivati brodogradilišta, suhe dokove, opremu za projektiranje i proizvodnju, te brodove i offshore platforme u vlasništvu kompanije. Analiza obveza pomaže u razumijevanju dugova i financijskih obveza koje tvrtka mora ispuniti, dok vlasnički kapital pokazuje iznos sredstava uloženi od strane vlasnika i zadržanu dobit.

Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode, troškove i neto dobit ili gubitak u određenom razdoblju. U pomorskom inženjerstvu, prihodi mogu dolaziti iz različitih izvora, kao što su

²⁷ Biran, Adrian; (2003). Ship hydrostatics and stability (1st Ed.) – Butterworth-Heinemann.

²⁸ Lewis V, Edward (Ed.); (June 1989). Principles of Naval Architecture (2nd Rev.) Vol. 1 – Society of Naval Architects and Marine Engineers.

ugovori za izgradnju brodova, održavanje i popravak plovila, te specijalizirane inženjerske usluge. Troškovi uključuju materijale, radnu snagu, amortizaciju opreme, troškove energije i druge operativne troškove. Neto dobit pokazuje koliko je kompanija profitabilna nakon što su svi troškovi oduzeti od prihoda.

Izvještaj o novčanom toku analizira novčane tokove iz operativnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. U pomorskom inženjerstvu, operativni novčani tok može uključivati primanja od kupaca za usluge i plaćanja dobavljačima i zaposlenicima. Investicijski novčani tok obuhvaća ulaganja u dugotrajnu imovinu, kao što su nova brodogradilišta ili modernizacija postojeće opreme. Financijski novčani tok uključuje aktivnosti kao što su uzimanje kredita ili izdavanje dionica.

Konkretni primjeri iz pomorskog inženjerstva mogu ilustrirati važnost ove analize. Na primjer, jedna od vodećih svjetskih brodogradilišnih kompanija može pokazati snažnu bilancu s velikim iznosom dugotrajne imovine, što odražava njihovu sposobnost da preuzmu velike i složene projekte. Međutim, analiza računa dobiti i gubitka može otkriti male marže profita, što može biti rezultat visokih operativnih troškova i konkurencije u industriji.

Još jedan primjer može biti offshore inženjerska kompanija koja je specijalizirana za izgradnju i održavanje naftnih platformi. Njihov izvještaj o novčanom toku može pokazati visoke investicijske troškove zbog potrebe za kontinuiranim ulaganjem u napredne tehnologije i opremu, dok operativni novčani tok može biti pozitivan zbog stabilnih prihoda od dugoročnih ugovora s naftnim kompanijama.

Financijska analiza također uključuje različite financijske pokazatelje kao što su tekući omjer (za procjenu likvidnosti), omjer zaduženosti (za procjenu financijske poluge), povrat na kapital (ROE) i povrat na imovinu (ROA) za procjenu profitabilnosti. Na primjer, visoki omjer zaduženosti može ukazivati na to da tvrtka koristi puno duga za financiranje svojih operacija, što može biti rizično u slučaju nepovoljnih tržišnih uvjeta.

Proučavanje trendova u financijskim izvještajima također je ključno. Na primjer, ako kompanija u pomorskom inženjerstvu kontinuirano povećava svoje prihode i dobit, to može ukazivati na uspješan rast i ekspanziju. S druge strane, stalni pad prihoda i rast troškova može biti signal za potencijalne probleme i potrebu za restrukturiranjem ili promjenom strategije.

Ukratko, analiza financijskih izvještaja u pomorskom inženjerstvu pruža dubinski uvid u financijsko zdravlje i operativnu učinkovitost kompanija u ovoj industriji. Kroz detaljno

proučavanje bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku i različitih financijskih pokazatelja, menadžeri i investitori mogu donijeti bolje odluke i osigurati dugoročni uspjeh i stabilnost svojih poslovanja.

Pored osnovne analize financijskih izvještaja, u pomorskom inženjerstvu postoje specifični izazovi i prilike koje dodatno utječu na financijsku analizu. Ovi faktori uključuju volatilitnost u cijenama sirovina, promjene u globalnoj potražnji za brodovima i *offshore* platformama, regulacijske promjene i tehnološke inovacije.

Volatilitnost u cijenama sirovina značajno utječe na troškove i profitabilnost kompanija u pomorskom inženjerstvu. Čelik, kao ključni materijal za izgradnju brodova i platformi, može doživjeti velike oscilacije u cijeni, što direktno utječe na proizvodne troškove. Financijski menadžeri moraju pratiti tržište sirovina i osigurati adekvatne ugovore i *hedging* strategije kako bi minimizirali rizike povezane s promjenama cijena.

Globalna potražnja za brodovima i *offshore* platformama također varira ovisno o ekonomskim ciklusima, promjenama u trgovinskim tokovima i naftnoj industriji. Na primjer, rast globalne trgovine može povećati potražnju za teretnim brodovima, dok pad cijena nafte može smanjiti potražnju za novim *offshore* platformama. Analiza tržišnih trendova i makroekonomskih pokazatelja može pomoći u predviđanju buduće potražnje i prilagodbi poslovnih strategija.

Regulacijske promjene također imaju značajan utjecaj na industriju. Međunarodne i nacionalne regulative koje se odnose na zaštitu okoliša, sigurnost i radne uvjete mogu povećati operativne troškove ili zahtijevati dodatna ulaganja u tehnologiju i infrastrukturu. Na primjer, regulative koje zahtijevaju smanjenje emisija stakleničkih plinova mogu prisiliti brodogradilišta i brodarske kompanije da investiraju u ekološki prihvatljive tehnologije, što može značajno utjecati na njihovu financijsku situaciju.

Tehnološke inovacije predstavljaju prilike i izazove za kompanije u pomorskom inženjerstvu. Uvođenje naprednih materijala, automatizacije, digitalizacije i novih sustava propulzije može povećati efikasnost i smanjiti troškove, ali zahtijeva značajna inicijalna ulaganja. Na primjer, razvoj autonomnih brodova može revolucionirati industriju, ali kompanije moraju biti spremne investirati u istraživanje i razvoj te prilagoditi svoje poslovne modele.

Studija slučaja konkretne kompanije može dodatno ilustrirati kako ovi faktori utječu na financijsku analizu. Na primjer, razmotrimo kompaniju XYZ, koja se bavi izgradnjom brodova za globalno tržište. Analiza financijskih izvještaja pokazuje da kompanija ima stabilne prihode

i profitabilnost, ali visoke investicijske troškove zbog stalnog ulaganja u modernizaciju proizvodnih kapaciteta. Daljnja analiza otkriva da je kompanija dobro diversificirala svoje izvore prihoda, s ugovorima u komercijalnom i vojnom sektoru, što smanjuje rizik od pada potražnje u jednom segmentu.

Bilanca XYZ pokazuje snažnu dugotrajnu imovinu, ali i značajnu razinu dugoročnih obveza, što ukazuje na visoku razinu zaduženosti. Račun dobiti i gubitka otkriva stabilne marže profita, ali i rast operativnih troškova zbog porasta cijena čelika. Izvještaj o novčanom toku pokazuje pozitivne operativne novčane tokove, ali negativne investicijske novčane tokove zbog kontinuiranih ulaganja u tehnologiju i infrastrukturu.

Korištenjem financijskih pokazatelja, menadžment može procijeniti trenutnu likvidnost, zaduženost i profitabilnost kompanije. Na primjer, tekući omjer pokazuje da kompanija ima dovoljno kratkotrajne imovine za pokrivanje svojih kratkoročnih obveza, što je pozitivan znak likvidnosti. Međutim, visoki omjer zaduženosti može biti zabrinjavajući i zahtijevati pažljivo upravljanje dugom i financijskim resursima.

Napredne tehnike analize, kao što su horizontalna i vertikalna analiza, mogu pružiti dodatne uvide. Horizontalna analiza uključuje usporedbu financijskih podataka kroz više perioda kako bi se identificirali trendovi i promjene, dok vertikalna analiza uključuje analizu strukture financijskih izvještaja kako bi se razumjela relativna veličina svake stavke. Ove tehnike mogu pomoći u identifikaciji područja koja zahtijevaju pažnju ili prilagodbu strategije.

Strategijske preporuke temeljene na financijskoj analizi mogu uključivati diversifikaciju izvora prihoda, optimizaciju troškova, upravljanje rizicima povezanim s cijenama sirovina i regulativama, te ulaganje u inovacije i tehnologiju. Na primjer, XYZ može razmotriti strateške saveze ili partnerstva s tehnološkim kompanijama kako bi ubrzala uvođenje novih tehnologija i smanjila troškove istraživanja i razvoja.

Zaključno, analiza financijskih izvještaja u pomorskom inženjerstvu pruža sveobuhvatan pregled financijskog zdravlja i operativne učinkovitosti kompanija. Kroz detaljno proučavanje financijskih izvještaja, pokazatelja i tržišnih trendova, menadžeri i investitori mogu donijeti informirane odluke koje će osigurati dugoročni uspjeh i stabilnost poslovanja u ovoj dinamičnoj i izazovnoj industriji.

5. ZAKLJUČAK

Financijska analiza pruža temelj za donošenje informiranih poslovnih odluka, omogućuje investitorima da procijene rizike i povrate, te pomaže menadžerima u strateškom planiranju i optimizaciji operacija. Kroz povijest, metodologija financijske analize se razvijala i usavršavala, integrirajući tehnološke inovacije i uključujući nefinancijske pokazatelje kako bi se dobila cjelovita slika o poslovanju kompanija.

U specifičnom kontekstu pomorskog inženjerstva, financijska analiza igra vitalnu ulogu zbog složenosti i kapitalne intenzivnosti ove industrije. Pomorsko inženjerstvo obuhvaća projektiranje, izgradnju i održavanje brodova, *offshore* platformi i drugih pomorskih struktura. Financijski izvještaji kompanija u ovoj industriji moraju odražavati značajna ulaganja u istraživanje i razvoj, dugotrajnu imovinu, te specifične rizike povezane s pomorskim operacijama.

Analiza financijskih izvještaja u pomorskom inženjerstvu često uključuje procjenu dugoročnih investicija, učinkovitosti upravljanja troškovima, likvidnosti i zaduženosti kompanija. U svijetu, vodeće kompanije u ovoj industriji, poput japanskog Mitsui Engineering & Shipbuilding i južnokorejskog Hyundai Heavy Industries, koriste sofisticirane metode financijske analize kako bi održale konkurentnost i inovativnost. Ove kompanije ulažu značajne resurse u tehnologiju i istraživanje kako bi osigurale održivi rast i prilagodile se promjenama u globalnom tržištu.

U Hrvatskoj, pomorsko inženjerstvo također ima dugu tradiciju, s brodogradilištima poput Brodosplita i Uljanika koji su igrali ključnu ulogu u gospodarstvu. Financijska analiza u hrvatskom kontekstu suočava se s izazovima poput restrukturiranja dugova, upravljanja operativnim troškovima i prilagođavanja globalnim standardima. Kroz detaljnu analizu financijskih izvještaja, hrvatske kompanije mogu identificirati prilike za optimizaciju operacija, poboljšanje likvidnosti i privlačenje investitora.

Financijska analiza i analiza financijskih izvještaja neophodne su za razumijevanje složenih financijskih struktura i performansi kompanija, posebno u specijaliziranim industrijama poput pomorskog inženjerstva. Kroz povijesni razvoj, tehnološke inovacije i specifične primjere iz svijeta i Hrvatske, jasno je da ova disciplina pruža kritične uvide koji podržavaju dugoročni rast i održivost kompanija. Ulaganjem u preciznu i transparentnu financijsku analizu, kompanije u pomorskom inženjerstvu mogu osigurati stabilnost, konkurentnost i sposobnost suočavanja s budućim izazovima.

LITERATURA

Knjiga:

1. Bartulović, M. (2013): Regulatorni okvir financijskog izvještavanja, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split.
2. Biran, Adrian; (2003). Ship hydrostatics and stability (1st Ed.) – Butterworth-Heinemann.
3. Gulin, D., Tušek, B., Žager, L., Poslovno planiranje, kontrola i analiza, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2004.
4. Mališ, S. S., Tušek, B., Žager, L. (2012): Revizija, XV. izdanje, HZRFID, Zagreb.
5. Vidučić, LJ., Pepur, S., Šimić, M. (2015): Financijski menadžment, RRiF Plus d.o.o., Zagreb.
6. Vidučić, LJ. (2006.): Financijski menadžment, RRIF Plus, Zagreb.
7. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, RRiF plus, Zagreb, str. 426.
8. Vinković Kravaica, A., Ribarić Aidone, E. (2009): Računovodstvo – temelj donošenja poslovnih odluka, Veleučilište u Rijeci, Rijeka.
9. Vujević, K., Strahinja, R., 2009., Planiranje - analiza - revizija – kontroling, Veleučilište u Rijeci, Rijeka, 2009.
10. Žager, K., Tušek, B., Šačer, I. M., Mališ S.S., Žager L. (2016): Računovodstvo 1, HZRFID, Zagreb.

Zakoni:

1. Narodne novine (2009/2010): MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136/2009., 8/2009., 18/2010.
2. Narodne novine (2016): Godišnji financijski izvještaji, Narodne novine d.d., Zagreb, br.120/16, članak 19.
3. Narodne novine (2017): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15, 134/15, 120/16, čl.1.
4. Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, op.cit., čl. 15.

Izvor s interneta:

1. Tuovila, A., (2024). Financial Analysis: Definition, Importance, Types, and Examples, raspoloživo na: <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-analysis.asp>.

Časopisi:

2. Dečman, N. (2012):Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski pregled, br. 6.
3. Lewis V, Edward (Ed.); (June 1989). Principles of Naval Architecture (2nd Rev.) Vol. 1 – Society of Naval Architects and Marine Engineers.
4. Mijoč, I., Martinović, J., Mahaček, D., Analiza financijskih izvještaja, Financije i porezi, vol. 14, br. 11, 2010., str. 63–75.

SAŽETAK

Analiza financijskih izvještaja predstavlja ključni proces u poslovnom svijetu koji omogućuje detaljno razumijevanje financijskog stanja i performansi poduzeća. Financijski izvještaji, poput bilance stanja, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanim tokovima i izvještaja o promjenama u kapitalu, pružaju kvantitativne informacije o financijskoj poziciji, poslovnim rezultatima i novčanim tokovima poduzeća u određenom razdoblju. Analiza financijskih izvještaja ima nekoliko ključnih ciljeva. Prvo, ona omogućuje razumijevanje stabilnosti i solventnosti poduzeća, identificirajući njegove sposobnosti da podmiri kratkoročne i dugoročne obveze. Drugo, analiza pomaže u procjeni profitabilnosti poduzeća, što uključuje proračunavanje različitih omjera kao što su neto marža i povrat na kapital. Treće, ona pruža uvide u efikasnost upravljanja resursima, uključujući upravljanje zalihama, troškovima i aktivama. Metode analize financijskih izvještaja uključuju horizontalnu analizu, vertikalnu analizu i omjer analizu. Horizontalna analiza uspoređuje iznose izvještaja s prethodnim razdobljima radi identifikacije trendova i promjena. Vertikalna analiza procjenjuje postotni udio svake stavke u financijskim izvještajima u odnosu na ukupnu vrijednost, što pomaže u identifikaciji strukturnih promjena. Omjer analiza proučava ključne financijske omjere koji pomažu u ocjeni različitih aspekata financijske performanse. Financijski izvještaji su vitalni alati za investitore, kreditore, upravljačke timove i druge dionike koji koriste te informacije za donošenje informiranih odluka. Investitori procjenjuju potencijalni povrat na ulaganje, dok kreditori ocjenjuju rizike i sposobnost poduzeća da vrati dugove. Upravljački timovi koriste analizu izvještaja za upravljanje operativnim rizicima, planiranje budžeta i postavljanje ciljeva. Važnost transparentnosti i dosljednosti u pripremi financijskih izvještaja je ključna za povjerenje tržišta i regulatornih tijela. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (IFRS) i lokalni standardi kao što su Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) osiguravaju da financijski izvještaji budu pripremljeni prema jasnim pravilima i smjernicama.

Ključne riječi: financijski izvještaji , analiza, bilanca, analiza, imovina, obveze

SUMMARY

The analysis of financial statements is a key process in the business world that enables a detailed understanding of the company's financial condition and performance. Financial statements, such as balance sheets, income statements, cash flow statements, and statements of changes in equity, provide quantitative information about a company's financial position, operating results, and cash flows over a period of time. Analysis of financial statements has several key objectives. First, it allows understanding the stability and solvency of the company, identifying its ability to meet short-term and long-term obligations. Second, the analysis helps in assessing the profitability of the company, which involves calculating various ratios such as net margin and return on equity. Third, it provides insights into the effectiveness of resource management, including inventory, cost, and asset management. Methods of financial statement analysis include horizontal analysis, vertical analysis and ratio analysis. Horizontal analysis compares report amounts with previous periods to identify trends and changes. Vertical analysis estimates the percentage share of each item in the financial statements relative to the total value, which helps identify structural changes. Ratio analysis studies key financial ratios that help evaluate various aspects of financial performance. Financial statements are vital tools for investors, creditors, management teams and other stakeholders who use the information to make informed decisions. Investors evaluate the potential return on investment, while creditors evaluate the risks and the company's ability to repay debts. Management teams use report analysis to manage operational risks, budget and set goals. The importance of transparency and consistency in the preparation of financial statements is essential for market and regulatory confidence. International Financial Reporting Standards (IFRS) and local standards such as Croatian Financial Reporting Standards (HSFI) ensure that financial statements are prepared according to clear rules and guidelines.

Keywords: financial reports, analysis, balance sheet, analysis, assets, liabilities

Popis tablica

Tablica 1. Bilanca.....	12
Tablica 2. Račun dobiti i gubitka	16